

Talousarvion suunnittelukehys vuodelle 2026

Hallitus 29.08.2025
137/02.02.00/2025

Valmistelija Hallinto- ja talousjohtaja Tervala Anu

Talousarvion suunnittelukehystä on valmisteltu voimassa olevan tuottavuusohjelman periaatteiden mukaisesti. Sopeutustarvetta aiheuttavat tällä hetkellä tuotannon vähenemisen jatkuminen sekä talouden rakenteelliset syyt (vuosikate on saatava taloussuunnitelmakaudella kattamaan poistot, sillä ISLABille ei hyvinvointialueuudistuksessa jäänyt lainkaan puskuria taseeseen).

ISLABin toimintakulujen kehitys on ollut viime vuosina hyvin matalalla tasolla verrattuna terveydenhuollon yleiseen kustannuskehitykseen. Vuoden 2023 tilinpäätöksestä toimintakulut ovat nousseet vain 0,65 % kuluvan vuoden ennusteeseen. Vastaavalla ajanjaksolla hyvinvointialueindeksin kehitys on ollut 5,61 %, ja myös mm. omistajien laskutus ISLABin suuntaan on noussut merkittävästi.

ISLABin myyntituotot ovat vähentyneet samalla ajanjaksolla 0,14 %. Myyntituotot kertyvät lähes kokonaisuudessaan omistajilta. Omistajat ovat siis säästäneet laboratoriopalveluissa vuosien 2024–2025 aikana merkittävästi, yli 5 %, verrattuna hyvinvointialueindeksin mukaiseen kustannuskehitykseen.

ISLABin toimintaan kohdistuvan muutoksen nopeutta kuvaa myös se, että vuodesta 2022 ISLABin myyntituotot ovat vähentyneet yli 5 miljoonaa euroa, eli yli 7 %. Tätä selittävät koronapandemian vaikutukset, jotka näkyivät vielä osin vuonna 2022.

ISLABilla on toteutettu, meneillään ja valmistelussa lukuisia toiminnan muutoksia tuottavuuden parantamiseksi. ISLABin velvollisuutena on samaan aikaan varmistaa palvelujen saatavuus, sujuvuus ja laatu jokaisena hetkenä. Arviolta 70 % lääketieteellisistä päätöksistä perustuu laboratoriotutkimuksien tuloksiin. Häiriöt

laboratoriopalvelujen saatavuudessa, sujuvuudessa tai laadussa aiheuttaisivat hyvin nopeasti suurta toiminnallista haittaa ja kustannuksia hyvinvointialueiden terveyspalveluille.

Myyntituottojen tuloarvioita on vuodelle 2026 on hahmoteltu viranhaltijavalmistelussa siten, että omistajilta laskutettavat myyntituotot olisivat vuoden 2025 talousarvion tasolla, eli omistajilta laskutettavien myyntituottojen muutos-% talousarviosta talousarvioon olisi 0 %. Kuluvan vuoden toteuma on tuotannon laskun myötä alle talousarvion ja alijäämäinen.

Näin muodostettu raami aiheuttaa ISLABille edelleen merkittävän sopeutustarpeen, johon toimenpiteet ovat kuitenkin jo merkittävin osin valmistelussa (ns. sopeutettu raami, oheism. s. 5). Palvelujen turvaamiseksi myös hinnaston tarkastelu on välttämätöntä, kuitenkin niin, että ISLABin oman tuotannon analytiikan hinnoittelumuutosten kokonaisvaikutus on korkeintaan hyvinvointialueiden hintaindeksin mukainen. Näytteenottomaksut määräytyvät todellisten kustannusten mukaan. Omistajakokouksessa 21.5.2025 toteutettavaksi sovittu hinnoittelu-uudistus toteutetaan sovituksen mukaisesti kahdessa osassa vuodenvaihdemuutoksin, ja tutkimuksen ja opetuksen rahoitus eriytetään analytiikan hinnoittelusta.

Tavoitteeseen, eli 0 % kasvuun talousarviosta 2025 talousarvioon 2026, päästään ISLABin omien tuottavuuskeinojen lisäksi tuotantomäärien vähenemisen myötä, ml. alihankintatutkimukset. Tuotannon odotetaan laskevan edelleen ainakin 1 % vuoden 2025 tasosta.

Tavoitteeseen pääsy edellyttää myös, että sovittava kehysprosentti koskee myös omistajien sekä muiden konserni/in-houseyhtiöiden laskutusta ISLABin suuntaan.

Esittelijä

Toimitusjohtaja Felin Elina

Päätösehdotus

Hyvinvointiyhtymän hallitus päättää esittää omistajakokoukselle seuraavia yleislinjauksia:

- Omistajilta laskutettavat myyntituotot arvioidaan vuoden 2025 talousarvion tasolle.
- ISLABin oman tuotannon hinnoittelu-uudistuksen ensimmäinen vaihe toteutetaan. Tutkimuksen ja opetuksen rahoitus eriytetään analytiikan hinnoittelusta.
- Oman tuotannon analytiikan hintatarkistusten vaikutus voi olla korkeintaan hyvinvointialueindeksin verran (26.6.2025 tilanteessa 3,24 %). Näytteenottomaksut tarkistetaan todellisten kustannusten mukaan.
- Alihankintatutkimusten ja verituotteiden hinnat määräytyvät ISLABin ostohinnan mukaan lisättynä käsittelymaksulla.
- ISLAB jatkaa omia sekä yhdessä omistaja-asiakkaiden kanssa sovittuja ja sovittavia toimenpiteitä toiminnan sopeuttamiseksi alentuneeseen kysyntään.
- Näillä toimilla toteutetaan tuottavuusohjelman tavoitetta saada vuosikate taloussuunnitelmakaudella kattamaan poistot siten, että yhtymän investointikyky turvataan.

Päätös